

Основна школа „Браћа Рибар“, Доња Борина

**Испитивање утицаја активности дефинисаних Развојним планом школе
на постигнућа ученика на завршном испиту**

-истраживачки рад-

Љиљана Јекић, директор

Доња Борина, мај, 2022,

САДРЖАЈ:

1. Увод	3
2. Оквир истраживачког рада	4
3. Циљ и задаци истраживања	5
4. Методе и технике истраживања	5
5. Узорак испитивања	5
6. Резултати истраживања	6
6.1. Упоредна анализа постигнућа ученика на завршном испиту у периоду 2011. – 2015. и 2016. – 2019.	6
6.1.1. Постигнућа ученика на завршном испиту из српског језика и математике у периоду 2011.-2015.	6
6.1.2. Постигнућа ученика на завршном испиту из српског језика и математике у периоду 2016.-2019.	8
6.1.3. Постигнућа ученика на завршном испиту из комбинованог теста у периоду 2014.-2019. године	10
6.2. Анализа Развојних планова школе из два периода, 2010. – 2015. и 2015. – 2020.	11
6.3. Процена утицаја активности предвиђених Развојним планом школе на постигнућа ученика на завршном испиту	11
7. Закључак	14
8. Литература	15

1. Увод

Почетак обухватне реформе свих нивоа образовања у Србији везује се за 2001. годину. Ако повучемо паралелу, може се рећи да је школство у Србији у 20. веку било централизовано и није препознавало специфичности и потребе појединачних школа. Почетак 21. века обележен је децентрализацијом школског система, већим учешћем свих интересних група у процес одлучивања, планирања и узимање учешћа у подизању квалитета рада сваке школе понаособ.

Визија реформе образовања у Србији била је усмерена на стварање система који ће бити способан да окупља и укључује битне актере и одговори на њихове стварне потребе; који је децентрализован, ефикасан, ефективан и транспарентан; који упошљава високо професионалан, рефлексиван, креативан и мотивисан просветни кадар; који је усмерен на учење и заснован на стандардима; који нуди квалитетан програм; који промовише културу евалуације, самоевалуације и развој школе; који негује праведност, толеранцију и конструктивну комуникацију; који је у стању да одговори на посебне образовне потребе и потребе етничких мањина; у који је укључена перспектива доживотног образовања; који добија сталну подршку у опреми и училима.¹

Развојно планирање у форми коју имамо данас примењује се у основним школама на територији Републике Србије од 2002. године. Развојни план је документ који одсликава специфичност школе и усмерен је на подизање квалитета рада установе у сегментима у којима је евидентно да може користећи сопствене ресурсе и ресурсе окружења.

Циљ развојног планирања јесте унапређење образовно-васпитног рада. Да би се тај циљ постигао неопходно је пратити и вредновати реализацију планираних активности. Праћењем и мерењем квантитативно се изражавају појединачна постигнућа, а вредновањем се процењују и констатују дубље и свестраније промене и резултати у реализацији васпитно-образовних задатака школе.²

Процес увођења завршног испита започео је 2011. године и постепено се проширивао до 2013/2014.године, када је прва генерација ученика осмог разреда полагала завршни испит састављен од три теста: српски/матерњи језик, математика и комбиновани тест.

Завршним испитом процењује се колико је ученик током осмогодишњег школовања овладао знањима и умењима из српског, односно матерњег језика, математике и природних и друштвених наука (биологија, географија, историја, физика и хемија). Завршни испит након завршеног осмог разреда полагају сви ученици.³

Резултати завршног испита служе школи за утврђивање квалитета рада наставника и школе, ослонац су за развојно планирање и унапређивање свеукупног рада школе и служе Министарству за процену стања и напретка образовања у Републици Србији.⁴

¹ Ковач-Церовић, Т. (2002), *Квалитетно образовање за све: Пут ка развијеном друштву*, Министарство просвете и спорта Републике Србије, Београд

² Вилотијевић, М. (2006), *Вредновање рада школе, евалуаторска функција директора школе*, Школска књига, Београд

³ *Правилник о програму завршног испита у основном образовању и васпитању*, „Сл гласник РС – Просветни гласник“, бр 1/2011, 1/2012, 12/2014 и 2/2018

⁴ *Закон о основном образовању и васпитању*, „Сл. Гласник РС“, бр. 55/2013, 101/2017, 10/2019, 27/2018 – др. закон и 129/2021

Овај рад је усмерен управо на процену колико је добро осмишљеним и реализованим задацима и активностима у оквиру Развојног плана могуће утицати на побољшање постигнућа ученика на завршном испиту.

2. Оквир истраживачког рада

У првим годинама од увођења завршног испита (2011-2015.) резултати ученика осмог разреда Основне школе „Браћа Рибар“ у Доњој Борини били су испод републичког просека.

Септембра 2015. године наступило је спољашње вредновање квалитета рада школе од стране Министарства просвете науке и технолошког развоја. Из извештаја издвојено је следеће:

Образовна постигнућа ученика, опис квалитета

„Успех ученика показује да нису остварени образовни стандарди. Резултати на завршном испиту/матури у јуну 2015. године показују да није остварен ниједан ниво образовних стандарда из српског језика и математике. Нивои постигнућа за комбиновани тест нису разматрани због малог броја задатака по предметима. Резултати ученика на завршном испиту из српског језика и математике показују да је Школа остварила резултате који су испод просечних резултата општине, Мачванског округа, Школске управе и Републике. Од 20 задатака на завршном испиту само су четири задатка из српског језика и два из математике ученици Школе боље урадили од републичког просека. Занимљиво је да су девојчице из оба предмета боље од дечака, и то из свих области, осим у мерењу из математике.

Школске оцене су делимично у складу са резултатима на завршном испиту. Успех је очекиван ако се пореде постигнућа на завршном испиту са закључним оценама на крају седмог и осмог разреда. Ипак, у односу на просечан број поена, резултат свих позитивних оцена је слабији од републичког просека. Просечни резултати ученика на завршном испиту су на нивоу Школе слабији у односу на прошлу и претходне школске године. Тако је у школској 2013/2014. години остварен основни ниво из српског језика и средњи ниво из математике, а 2011/2012. године остварен је напредни ниво из српског језика. Зато се очекује да ће школа остварити приоритет из Развојног плана (2015-2020. година) да ученици постижу боље резултате на завршном испиту и такмичењима (планирано је тестирање ученика у сва четири класификациона периода школске године из предмета који се полажу на завршном испиту).“

У оквиру стандарда квалитета рада установе, у области 3 Образовна постигнућа ученика, стандарду 3.1. наводи се *Резултати ученика на завршном испиту показују оствареност стандарда постигнућа наставних предмета, односно оствареност постављених индивидуалних циљева учења.*⁵ Седам индикатора се односи на процену успешности ученика на завршном испиту.

Самовредновањем квалитета рада школе редовно је процењивана и ова област. Суштински, иако је било неких промена у оквиру стандарда и индикатора у односу на Правилник из 2011. године, великих разлика нема.

⁵ Правилник о стандардима квалитета рада установе „Службени гласник РС - Просветни гласник“, бр. 14/2018 од 02.08.2018. године

Вршена је упоредна анализа резултата на завршном испиту по годинама, израђивани акциони планови за активности, а активности интегрисане у Развојни план школе и друга школска документа.

У Развојним плановима дефинисан је начин мерења остварености појединих задатака и активности, што је омогућило квантификацију и дефинисање степена реализације појединачних активности. Међутим, до сада није на систематски начин процењиван утицај спроведених активности на резултате ученика осмог разреда на завршном испиту.

Један од начина испитивања овог утицаја је процена од стране наставника путем посебно креираног упитника, о чему ће бити више речи у наставку текста.

3. Циљ и задаци истраживања

Циљ истраживања је утврдити кључне активности из Развојног плана које утичу на побољшање нивоа постигнућа ученика на завршном испиту.

Задаци:

1. Упоредна анализа постигнућа ученика на завршном испиту по годинама у два периода (период 2010/2011. – 2014/2015. и период 2015/2016.- 2018/2019.);
2. Анализа кључних задатака и активности из области Образовна постигнућа ученика по којима се разликују Развојни план 2011.-2015. и Развојни план 2015.-2020. године.
3. Процена утицаја активности предвиђених Развојним планом школе на постигнућа ученика на Завршном испиту;

4. Методе и технике истраживања

Истраживање је спроведено у две фазе. Прва фаза је подразумевала анализу садржаја школске документације, првенствено упоредну анализу резултата на завршном испиту (извештаји од Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања), Развојног плана школе (упоредна анализа Развојног плана донетог за период 2011. – 2015. и Развојног плана за период 2015. – 2020. година) и активности планираних за побољшање постигнућа ученика, као и Годишњег плана рада школе и Извештаја о раду школе по годинама.

Друга фаза истраживања обухватила је попуњавање скале процене степена утицаја активности на резултате на завршном испиту од стране наставника запослених у ОШ „Браћа Рибар“ и анализу добијених података. Скала процене се састојала из два дела, први део је намењен свим наставницима, а други наставницима чији предмети улазе у завршни испит.

5. Узорак испитивања

Документација која је анализирана је Развојни план за период 2011-2015. године, Развојни план за период 2015-2020.године, Годишњи план рада школе за по годинама од 2011 – 2019., Извештаји о самовредновању рада установе за област Образовна постигнућа ученика, Извештаји и анализе о постигнућима на завршном испиту рађени на нивоу школе и извештаји о постигнућима на завршном испиту од Завода за вредновање квалитета

образовања и васпитања по годинама. Анализом се дошло до кључних активности усмерених на побољшање постигнућа ученика на завршном испиту на којима се више радило у петогодишњем периоду Развојног плана 2015-2020. године, него у претходном. Издвојене активности су послужиле за израду тврдњи у скали процене коју су попуњавали наставници процењујући степен утицаја активности на резултате на завршном испиту.

Узорак испитивања су чинили сви наставници Основне школе „Браћа Рибар“ у Доњој Борини, њих 21. Наставници су попуњавали скалу процене са кључним активностима издвојеним из школске документације и процењивали у којој мери су, по њиховом мишљењу, наведене активности утицале на евидентно побољшање резултата ученика на завршном испиту.

Значајно је поменути да у периоду 2011 – 2019. године није било значајних промена у наставном кадру наше школе. Наставници српског језика и математике су исти, од свих наставника чији предмети улазе у састав комбинованог теста једино је наставник историје отишао у пензију 2016. године. На његово место је дошао нови наставник.

6. Резултати истраживања

6.1. Упоредна анализа постигнућа ученика на завршном испиту у периоду 2011. – 2015. и 2016. – 2019.

За упоредну анализу резултата на завршном испиту у периодима важења два Развојна плана у ОШ „Браћа Рибар“ у Доњој Борини, коришћени су подаци из Извештаја о постигнућима ученика на завршном испиту добијени од Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања. За српски и математику је рађена анализа остварености образовних стандарда и поређење постигнућа на нивоу школе са републичким просеком.

За комбиновани тест није могуће вршити такве анализе због малог броја задатака по предметима, али је издвојен приказ постигнућа ученика по предметима и задацима у односу на републички просек.

6.1.1. Постигнућа ученика на завршном испиту из српског језика и математике у периоду 2011.-2015.

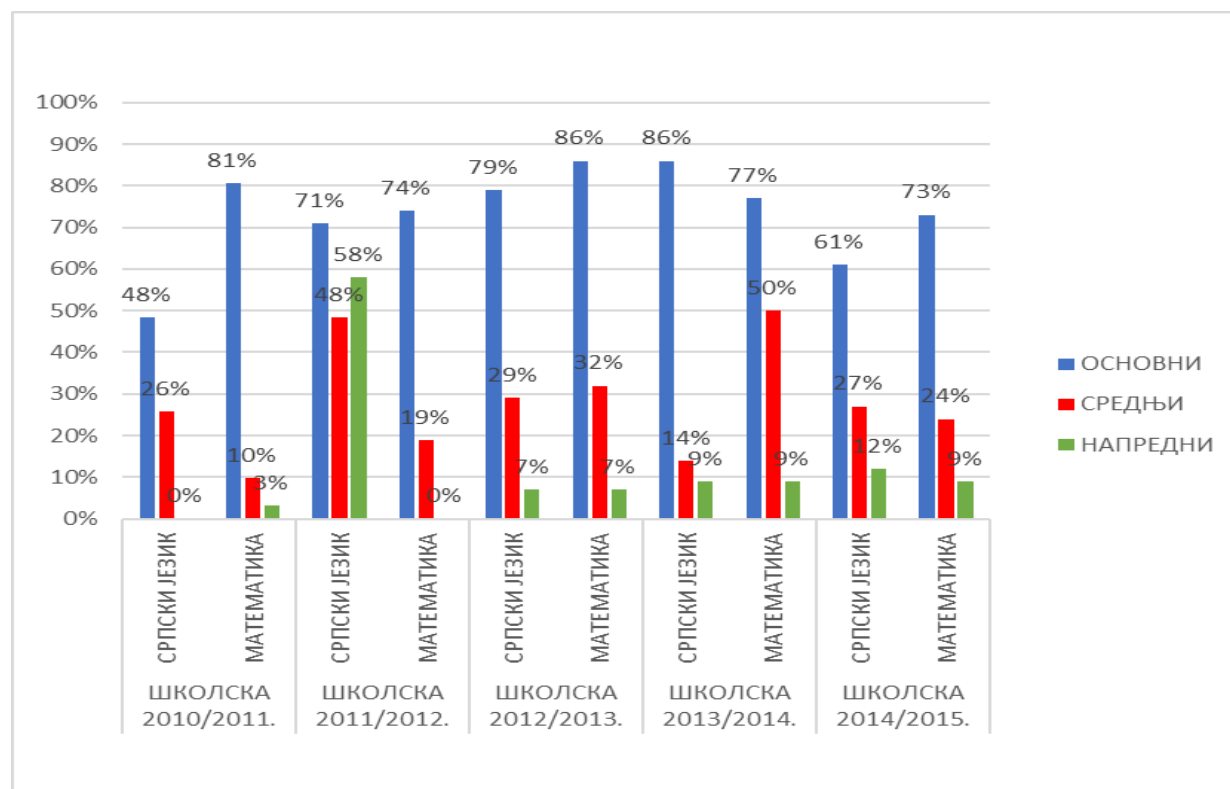
На основу темељне анализе школске документације и анализе документације добијене од Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања и поређењем петогодишњих резултата, који обухвата период од 2011.-2015. године, дошли смо до закључка да резултати на завршном испиту показују осцилацију у остварености основног нивоа образовних стандарда. Очекивана оствареност је 80%. Од пет школских година, само у једној је достигнуто очекивано постигнуће из српског језика, а у две школске године из математике.

Резултати на завршном испиту показују да није остварен очекивани средњи ниво образовних стандарда у петогодишњем периоду од 50%. Само у школској 2013/2014. години ниво од тачно 50% је остварен из математике.

Резултати на завршном испиту показују да није остварен очекивани напредни ниво образовних стандарда од 20% у петогодишњем периоду, са изузетком школске 2011/2012. године из српског језика.

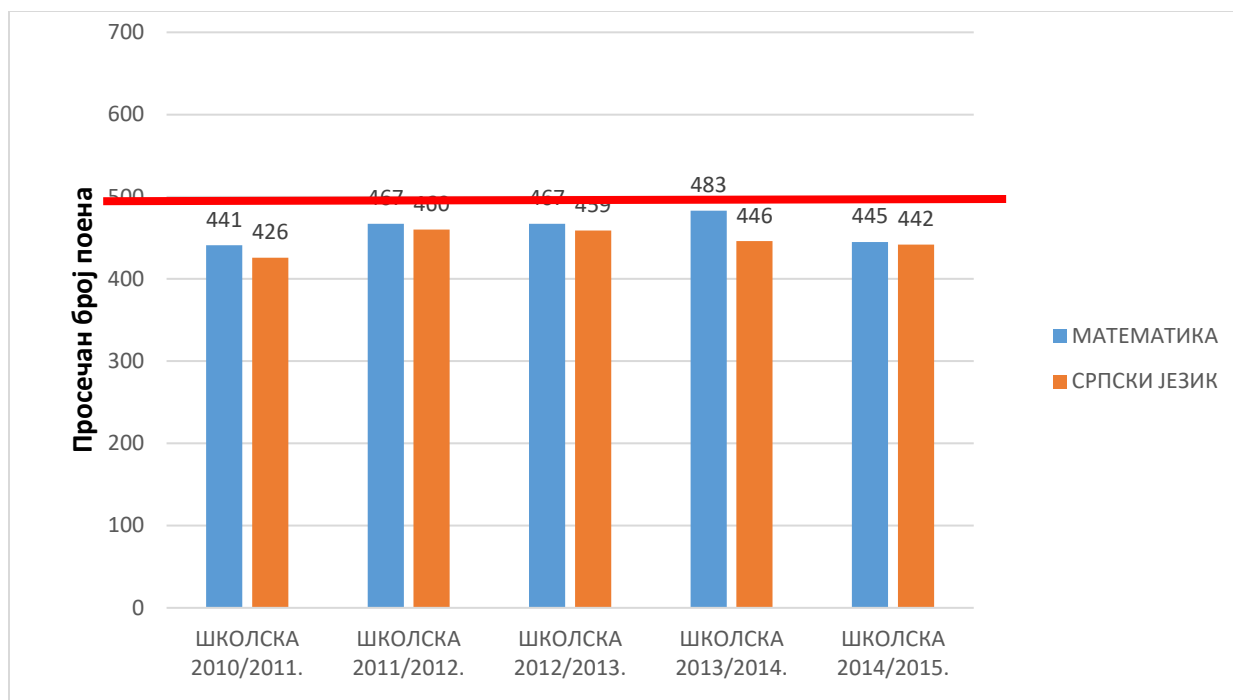
Резимирајући резултате можемо закључити да у наведеном периоду није постигнут очекивани основни, средњи и напредни ниво постигнућа.

Следи графички приказ постигнућа ученика по нивоима образовних стандарда из српског језика и математике за период 2011.-2015. година.

Графикон 1. Приказ остварености образовних стандарда на завршном испиту за период 2010-2015.

Слично као са постигнутим нивоом образовних стандарда постигнућа ученика, поредећи просечна постигнућа ученика наше школе са републичким нивоом постигнућа, постигнућа ученика наше школе су далеко испод републичког. Приказ просечног постигнућа ученика у односу на републички просек дат је у Графикону 2.

Графикон 2. Приказ просечних постигнућа на завршном испиту из српског језика и математике у односу на републички просек за период 2011-2015. година

6.1.2. Постигнућа ученика на завршном испиту из српског језика и математике у периоду 2016.-2019.

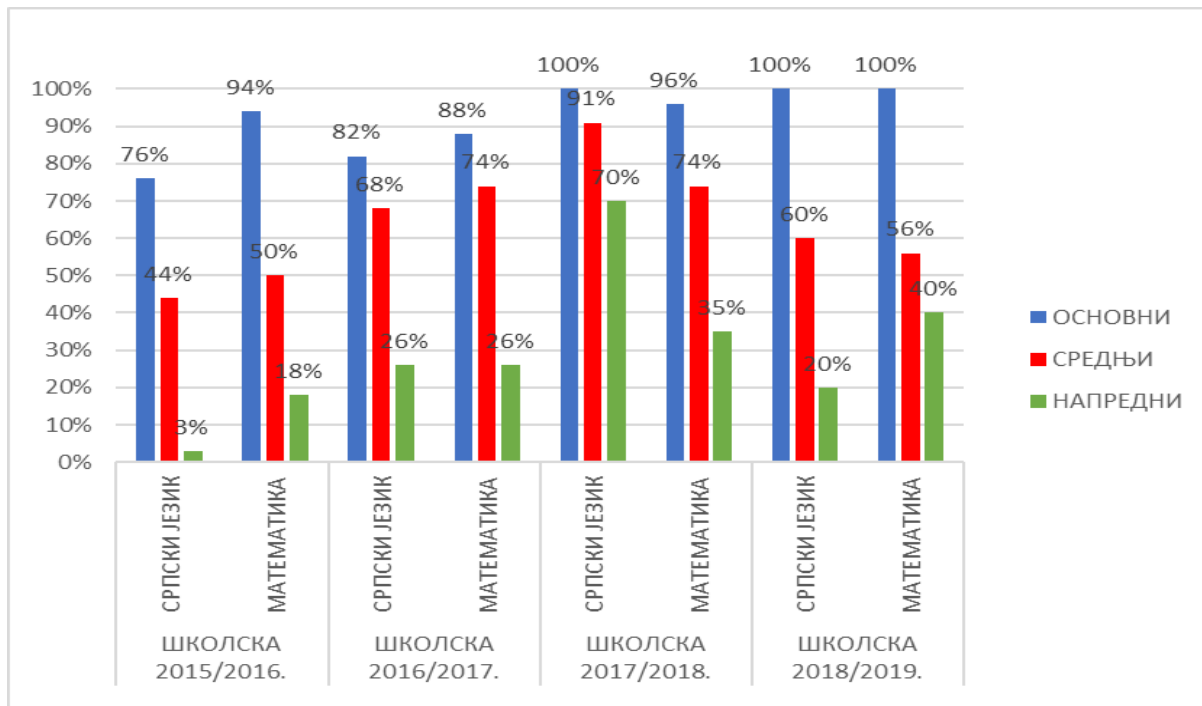
На основу анализе школске документације и анализе резултата завршног испита од стране Завода за вредновање образовања и васпитања и поређењем четворогодишњих резултата, који обухвата период од 2016.-2019. године, дошли смо до закључка да резултати на завршном испиту показују пораст у остварености основног нивоа образовних стандарда и одржавање у последње три године на нивоу изнад очекиваног. Само у школској 2015/2016. није достигнута очекивана оствареност основног нивоа из српског језика, док у свим осталим годинама јесте из оба предмета.

Резултати на завршном испиту показују да је остварен средњи ниво образовних стандарда у свим школским годинама из оба предмета, осим из српског језика у школској 2015/2016. години.

Као и код основног и средњег нивоа, исти је случај и са напредним. Резултати на завршном испиту показују да није остварен напредни ниво образовних стандарда у школској 2015/2016. години, док у наредне три јесте из оба предмета.

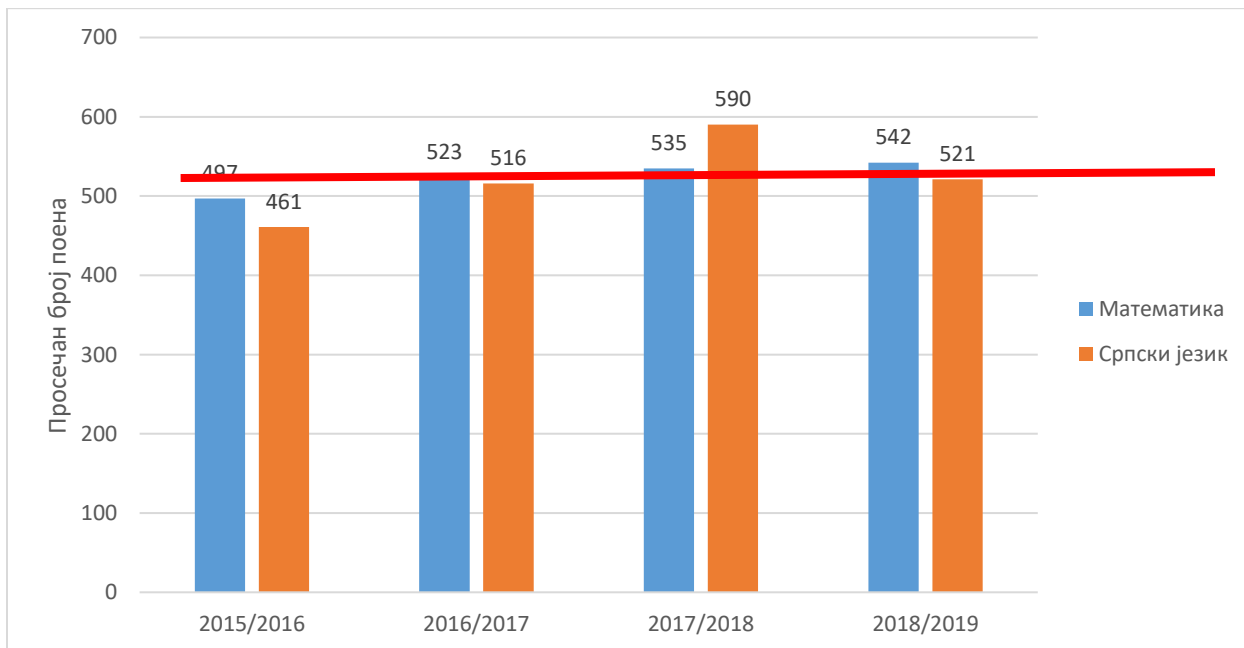
Резимирајући напред наведено, можемо да закључимо да су резултати на завршном испиту бољи у односу на резултате од претходних година, и не само бољи, него су очекивани нивои постигнућа достигнути, а у појединим годинама и значајно премашени. То нас наводи на закључак да су активности предвиђене претходним развојним планом адекватно спровођене и да су дале добре резултате.

Следи графички приказ постигнућа ученика по нивоима образовних стандарда из српског језика и математике за период 2016.-2019. године (Графикон 3).

Графикон 3. Приказ остварености образовних стандарда на завршном испиту за период 2016-2019.

Просечна постигнућа ученика наше школе у поређењу са републичким просеком су на Графикону 4.

Графикон 4. Приказ просечних постигнућа на завршном испиту из српског језика и математике у односу на републички просек за период 2016 – 2019. година

6.1.3. Постигнућа ученика на завршном испиту из комбинованог теста у периоду 2014.-2019. године

Анализом постигнућа на завршном испиту на комбинованом тесту од увођења 2014.године до 2019. године, показује да ученици постижу боље резултате у периоду важења Развојног плана 2015. – 2019. године.

У школској 2013/2014. години на десет задатака ученици су имали боље постигнуће од републичког, а на исто толико слабије од републичког.

У школској 2014/2015. проценат ученика који имају боље постигнуће од републичког је већи на само 4 задатка, док на 16 задатака није.

У школској 2015/2016. години ситуација се значајно поправила, на 15 задатака ученици наше школе показују боље постигнуће од републичког.

Мала регресија се десила у школској 2016/2017. години, када је постигнуће ученика осмог разреда наше школе на само осам задатака боље од републичког, а на 12 није. Међутим, на већини задатака од тих 12 проценат ученика који су решили тачно задатак је веома близу републичког.

У школској 2017/2018. и школској 2018/2019. години се ситуација значајно поправила, те су постигнућа ученика наше школе на завршном испиту на комбинованом тесту за сваку похвалу.

Подаци о постигнућима ученика на комбинованом тесту по школским годинама су у табели 1.

Број задатка	Предмет	% ученика који су тачно решили задатак											
		2013/2014.		2014/2015.		2015/2016.		2016/2017.		2017/2018.		2018/2019.	
		Школа	Република	Школа	Република	Школа	Република	Школа	Република	Школа	Република	Школа	Република
1.	1	27	51	70	76	44	54	79	80	100	84	36	29
2.	1	68	47	97	95	68	60	62	33	61	38	92	63
3.	1	91	85	70	81	68	41	62	30	100	73	84	58
4.	1	36	34	48	63	59	22	21	21	26	12	12	21
5.	2	82	68	55	66	74	71	62	44	87	77	84	79
6.	2	14	35	45	52	35	23	71	61	43	19	36	23
7.	2	18	30	12	26	62	48	29	41	30	53	40	34
8.	3	68	67	61	65	82	80	85	87	48	41	44	76
9.	3	18	48	94	85	59	68	85	77	96	65	44	56
10.	3	91	81	88	90	9	36	32	66	35	36	44	28
11.	3	95	92	76	77	76	70	68	62	100	83	36	29
12.	3	32	47	36	46	59	70	9	15	96	54	84	79
13.	4	9	44	70	63	91	88	62	68	65	75	80	56
14.	4	95	93	61	74	68	69	71	78	96	80	96	72
15.	4	18	20	9	53	74	67	0	25	100	80	60	28
16.	4	5	44	33	52	41	36	9	27	87	39	0	4
17.	5	45	57	97	92	97	89	68	70	100	76	96	79
18.	5	41	36	36	51	88	80	82	78	91	61	84	61
19.	5	59	70	45	54	88	84	62	65	96	71	20	27
20.	5	95	86	21	37	74	72	32	41	4	41	100	63

1 – Физика; 2 – Хемија; 3 – Биологија; 4 – Географија; 5 – Историја

Табела 1. Приказ постигнућа ученика на комбинованом тесту завршног испита од 2014. – 2019. године у односу на постигнућа на нивоу Републике.

6.2. Анализа Развојних планова школе из два периода, 2010. – 2015. и 2015. – 2020.

Анализом Развојних планова школе у два периода (2010. – 2015. и 2015 – 2020.), издвојили смо кључне активности које су више биле заступљене у млађем Развојном плану, а које су према наведеним мерилима у плану процењене као остварене. Издвојене активности су послужиле за израду скале процене у оквиру које су наставници процењивали степен утицаја сваке од активности на боља постигнућа ученика на завршном испиту. Активности су сврстане у две групе:

1. Активности које спроводе сви наставници на нивоу школе:

- Обавезно иницијално тестирање на почетку школске године;
- Унапређени начини идентификације ученика за допунску и додатну наставу;
- Распоред допунске и додатне наставе прилагођен ученичким потребама и превозу ученика;
- Заједничко тематско планирање на стручним већима и међупредметно повезивање градива;
- Уједначени и јавно доступни критеријуми оцењивања на нивоу школе за сваки разред и сваки предмет;
- Стручно усавршавање наставника према индивидуалним потребама;
- Унапређен индивидуализован приступ у настави на нивоу школе.

2. Активности које спроводе наставници чији предмети улазе у састав завршног испита:

- Обавезна четири тестирања осмог разреда по узору на завршни испит у току школске године;
- Тематско планирање припремне наставе на основу анализе тестирања и пробног завршног испита;
- Боље усклађен распоред припремне и редовне наставе;
- Рад на мотивисању ученика осмог разреда за редован долазак на припремну наставу;
- Припремна настава се реализује на занимљив начин (квизови, тестови, употребом савремене технологије...).

Вођени издвојеним активностима, саставили смо скалу процене састављену из два дела. Први део су попуњавали сви наставници школе (њих 21), а други део само наставници чији предмети улазе у састав завршног испита (њих 8). Скала процене је у прилогу (Прилог 1).

6.3. Процена утицаја активности предвиђених Развојним планом школе на постигнућа ученика на завршном испиту

Први део скале процене попуњавали су сви наставници школе. Наведених седам активности у скали процене се и спроводе на нивоу целе школе у свим разредима и одељењима. На четворостепеној скали наставници су процењивали у ком степену, по њиховом мишљењу и искуствима, спровођење наведених активности утиче на боља постигнућа ученика уопште, па самим тим и на постигнућа на завршном испиту.

За анализу смо издвојили три најбоље процењене активности.

Најбоље процењена активност је *Унапређен индивидуализован приступ у настави на нивоу школе* (оцена 3.52). И заиста, последњих година, па и целу деценију смо на нивоу

школе усмерени на побољшање квалитета наставе и учења индивидуализацијом рада на часовима. Водећи рачуна о индивидуалним особеностима ученика, наставници осмишљавају и реализују наставу. Спровode се угледни часови у оквиру којих се демонстрира индивидуализован приступ а и сви наставници су прошли обуке на ову тему.

На другом месту је активност *Уједначени и јавно доступни критеријуми оцењивања на нивоу школе за сваки разред и сваки предмет* (оцена 3.48). Вођени Правилником о оцењивању ученика у основној школи, својим личним знањима, умењима и искуством, сви наставници школе су израдили критеријуме оцењивања за сваки предмет и сваки разред. Критеријуми оцењивања постоје као документ у школи, а јавно су доступни ученицима и родитељима и на сајту школе. Критеријуми оцењивања су значајно допринели у објективности оцењивања ученика, али и у бољој процени ученика о сопственој овладаности наставним садржајима.

На трећем месту је активност *Распоред допунске и додатне наставе прилагођен ученичким потребама и превозу ученика* (оцена 3.43.). Годинама смо имали слабу посећеност и осипање ученика у току школске године на допунској и додатној настави. Као основни проблем издвојио се распоред допунске и додатне наставе. Наиме, ти часови су планирани после редовних часова, у поподневним сатима. Више од половине ученика наше школе су путници и везани су за сатницу превоза. Такође, многи су укључени у неке спортске и друге активности које подразумевају тренинге. Сарадњом са родитељима постигли смо договор да већина часова допунске и додатне наставе буде ујутро, у 7 часова, пре почетка редовне наставе. Испоставило се да је то итекако делотворно. Многе ученике родитељи повезу ујутро до школе када крену на посао, док остали који иду редовним превозом стижу на време.

Резултати процене су дати у табели 2

Тврдња	Степен слагања са тврдњом	Није уопште утицало	У мањој мери је утицало	У већој мери је утицало	Имао је кључни утицај	Средња оцена
1.	Обавезно иницијално тестирање на почетку школске године.	1 4.76%	2 9.52%	10 47.62%	8 38.10%	3.19
2.	Унапређени начини идентификације ученика за допунску и додатну наставу.	0	3 14.29%	11 52.38%	7 33.33%	3.19
3.	Распоред допунске и додатне наставе прилагођен ученичким потребама и превозу ученика.	0	2 9.52%	8 38.10%	11 52.38%	3.43
4.	Заједничко тематско планирање на стручним већима и међупредметно повезивање градива.	0	3 14.29%	7 33.33%	11 52.38%	3.38
5.	Уједначени и јавно доступни критеријуми оцењивања на нивоу школе за сваки разред и сваки предмет.	0	3 14.29%	6 28.57%	12 57.14%	3.48
6.	Стручно усавршавање наставника.	1 4.76%	3 14.29%	7 33.33%	10 47.62%	3.19
7.	Унапређен индивидуализован приступ у настави на нивоу школе.	0	1 4.76%	8 38.10%	12 57.14%	3.52

Табела 2. Приказ процене степена утицаја активности Развојног плана које се спроводе на нивоу целе школе на постигнућа ученика на завршном испиту

Други део скале процене су попуњавали само наставници који предају предмете који улазе у састав завршног испита, њих 8 укупно. Скала је састављена од пет тврдњи које уједно представљају и активности планиране Развојним планом, а које су реализоване у периоду 2015. – 2019. година само у одељењима осмог разреда.

Издвојили смо две најбоље процењене активности. Прва је *Тематско планирање припремне наставе на основу анализе тестирања и пробног завршног испита* (оцена максималних 4) и *Обавезна четири тестирања осмог разреда по узору на завршни испит у току школске године* (оцена 3.63). С обзиром на то да су ове две активности повезане, заједно ће и бити анализирани. Наиме, у периоду 2015. – 2019. година, Развојним планом школе је предвиђено да ученици осмог разреда, пре завршног испита, буду четири пута тестирани у току школске године из предмета који улазе у састав завршног испита. Прво тестирање је иницијални тест, друго до краја другог полугодишта, треће на почетку другог полугодишта и четврто је пробни завршни испит. Сви тестови су састављени по узору на завршни испит. Основни мотив за увођење ових тестирања је процена наставника да ученици нису били навикнути на тест ситуације, у претходном периоду су доминирали контролни и писмени задаци и усмена процена знања. Након сваког тестирања наставници су са ученицима анализирали постигнућа и на основу те анализе су израђивали план припремне наставе за завршни испит.

Резултати процене наставника чији предмети улазе у састав завршног испита су дати у табели 3.

	Тврдња	Степен слагања са тврдњом	Није уопште утицало	У мањој мери је утицало	У већој мери је утицало	Имао је кључни утицај	Средња оцена
1.	Обавезна четири тестирања осмог разреда по узору на завршни испит у току школске године.		0	0	3 37.5%	5 62.5%	3.63
2.	Тематско планирање припремне наставе на основу анализе тестирања и пробног завршног испита.		0	0	0	8 100%	4
3.	Боље усклађен распоред припремне и редовне наставе.		0	2 25%	2 25%	4 50%	3.25
4.	Рад на мотивисању ученика осмог разреда за редован долазак на припремну наставу.		0	2 25%	4 50%	2 25%	3
5.	Припремна настава се реализује на занимљив начин (квизови, тестови, употребом савремене технологије...)		0	1 12.5%	4 50%	3 37.5%	3.25

Табела 3. Приказ процене степена утицаја активности Развојног плана које се спроводе само у осмог разреду на постигнућа ученика на завршном испиту

7. Закључак

Представљени истраживачки рад је навео на закључак да добро осмишљени и према плану спровођени и остваривани циљеви, задаци и активности у Развојном плану доводе до добрих резултата у свеукупном раду школе. У конкретној теми рада, постигнућима ученика на завршном испиту, напредак је очигледан.

Оно што је евидентно је и то да боља постигнућа ученика на завршном испиту постигнута дугогодишњим радом, применом стечених искустава, променом приступа и начина рада, сарадње са ученицима и родитељима.

Према резултатима овог истраживања, кључне активности планиране Развојним планом и спровођене у раду са ученицима, а које су довеле до бољих постигнућа ученика осмог разреда на завршном испиту су:

- Унапређен индивидуализован приступ у настави на нивоу школе;
- Уједначени и јавно доступни критеријуми оцењивања на нивоу школе за сваки разред и сваки предмет;
- Распоред допунске и додатне наставе прилагођен ученичким потребама и превозу ученика;
- Обавезна четири тестирања осмог разреда по узору на завршни испит у току школске године и
- Тематско планирање припремне наставе на основу анализе тестирања и пробног завршног испита.

Не можемо искључити могућност да су и неки други фактори утицали да ученици осмог разреда остварују запаженије резултате на завршном испиту у периоду 2016. – 2019. године, али ни оповргнути чињеницу да добро планиране и спровођене активности на нивоу школе дају резултате. Тренд добрих постигнућа на нивоу и изнад републичког просека је настављен и након 2019. године, те и у 2020. и 2021. имамо добре резултате, што може бити тема неког новог рада и анализе. Такође, наша искуства и резултати могу послужити и неким другим школама у изради планова, као што и ми користимо искуства других школа и интегришемо оно што је применљиво у наша документа.

8. Литература

1. Ковач-Церовић, Т. (2002), *Квалитетно образовање за све: Пут ка развијеном друштву*, Министарство просвете и спорта Републике Србије, Београд;
2. Вилотијевић, М. (2006), *Вредновање рада школе, евалуаторска функција директора школе*, Школска књига, Београд;
3. *Правилник о програму завршног испита у основном образовању и васпитању*, „Сл гласник РС – Просветни гласник“, бр 1/2011, 1/2012, 12/2014 и 2/2018;
4. *Закон о основном образовању и васпитању*, „Сл. Гласник РС“, бр. 55/2013, 101/2017, 10/2019, 27/2018 – др. закон и 129/2021;
5. *Правилник о стандардима квалитета рада установе* „Службени гласник РС - Просветни гласник“, бр. 14/2018 од 02.08.2018. године
6. <https://ceo.edu.rs/> - Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања

Прилог 1 Скала процене за наставнике

СКАЛА ПРОЦЕНЕ ЗА НАСТАВНИКЕ
О ПОСТИГНУЋИМА УЧЕНИКА НА ЗАВРШНОМ ИСПИТУ

Кроз различите извештаје о раду Школе у последњој деценији упознати сте о постигнућима ученика осмог разреда наше школе на завршном испиту. Резимирано, од 2010. – 2015. године постигнућа су била испод републичког просека, са варирањима у остварености стандарда постигнућа. Од 2016- 2020. године постигнућа су у нивоу или изнад републичког просека, а очекивани стандарди су остварени.

Упоредном анализом Развојног плана за период 2011-2015. и Развојног плана 2015.-2020. године, издвојене су кључне активности на којима се више радило у петогодишњем периоду. Ваш задатак је да процените у којој мери су наведене активности утицале на бољи ниво постигнућа ученика на завршном испиту.

Молимо Вас да пажљиво прочитате понуђене тврдње и да искрено одговорите на њих. Одговарате заокруживањем понуђених бројева који изражавају степен утицаја, по вашем мишљењу, на боља постигнућа ученика осмог разреда на завршном испиту последњих шест година. Бројеви значе следеће:

- 1 – није уопште утицало;
- 2 – у мањој мери је утицало;
- 3 – у већој мери је утицало;
- 4 – имало је кључни утицај

Попуњавају сви наставници

	Тврдња	Није уопште утицало	У мањој мери је утицало	У већој мери је утицало	Имало је кључни утицај
	Степен слагања са тврдњом				
1.	Обавезно иницијално тестирање на почетку школске године.	1	2	3	4
2.	Унапређени начини идентификације ученика за допунску и додатну наставу.	1	2	3	4
3.	Распоред допунске и додатне наставе прилагођен ученичким потребама и превозу ученика.	1	2	3	4
4.	Заједничко тематско планирање на стручним већима и међупредметно повезивање градива.	1	2	3	4
5.	Уједначени и јавно доступни критеријуми оцењивања на нивоу школе за сваки разред и сваки предмет.	1	2	3	4
6.	Стручно усавршавање наставника.	1	2	3	4
7.	Унапређен индивидуализован приступ у настави на нивоу школе.	1	2	3	4

Попуњавају само наставници чији предмети улазе у састав завршног испита

	Тврдња	Није уопште утицало	Умањој мери је утицало	У већој мери је утицало	Имало је кључни успјех
	Степен слагања са тврдњом				
1.	Обавезна четири тестирања осмог разреда по узору на завршни испит у току школске године.	1	2	3	4
2.	Тематско планирање припремне наставе на основу анализе тестирања и пробног завршног испита.	1	2	3	4
3.	Боље усклађен распоред припремне и редовне наставе.	1	2	3	4
4.	Рад на мотивисању ученика осмог разреда за редован долазак на припремну наставу.	1	2	3	4
5.	Припремна настава се реализује на занимљив начин (квизови, тестови, употребом савремене технологије...)	1	2	3	4

ХВАЛА!